

**ПУБЛІКАЦІЇ В ІНТЕРНЕТ-ЗМІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ
ІМІДЖУ ІНСТИТУЦІЇ: НА ПРИКЛАДІ ПУБЛІКАЦІЙ ПРО ЛЬВІВСЬКУ
НАЦІОНАЛЬНУ НАУКОВУ БІБЛІОТЕКУ УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. СТЕФАНИКА**

О.О. Гресків

*Львівська національна наукова бібліотека України
імені В. Стефаника*

Роль ЗМІ сьогодні є унікальною, адже вони здатні трансформувати громадську думку та видозмінювати повідомлення, які надсилають до них соціальні інститути суспільства (влади, культури, бізнесу). ЗМІ не лише впливають на формування соціальних реалій, але й відображають ці реалії. Відображаючи, вносять елемент інтерпретації, закладаючи тим самим новий етап взаємовпливу медіа та соціальних інститутів [12]. Розміщення повідомлень про інститути суспільства у ЗМІ, безумовно, висвітлює їх соціальну та інші ролі, формує їх імідж, закладає нові підходи планування їх діяльності.

Відомо, що наукова бібліотечна установа є одним з важливих соціокультурних інститутів [4, 13], спроможним впливати на суспільство своєю науковою, інформаційною, документальною, культурною та іншими функціями [5, 6, 15]. В наукових колах поєднання різних функціональних видів діяльності, що несе суспільну користь та прививає різного роду цінності, називають соціокультурною діяльністю бібліотеки [9, 11, 14]. Саме вона найчастіше стає предметом висвітлення у ЗМІ. Відповідно, публікації, що висвітлюють цю діяльність, є засобом, яким за допомогою медіа, можна сформувати певну думку про книгозбірню, викликати зацікавлення нею, утвердити імідж установи.

Мета цієї статті полягає у визначенні взаємозалежності між плануванням і впровадженням соціокультурної діяльності наукової бібліотеки та висвітленням цієї діяльності у ЗМІ, що своєю чергою впливає на формування громадської думки та на імідж книгозбірні у суспільстві. Особливу увагу звернуто на публікації в інтернет-ЗМІ як одне з найбільш впливових джерел інформування в українській реальності. Предметною базою для дослідження обрано статті, які були розміщені в українських мережевих ЗМІ впродовж 2014 року, в яких згадується про Львівську національну наукову бібліотеку України імені В. Стефаника.

Не секрет, що сьогодні ми живемо в інформаційному суспільстві, «в якому накопичення й обробка інформації та виробництво продукту є основною рушійною силою науково-технічного, соціально-економічного і культурно-освітнього прогресу» [3]. На це суспільство також наклала відбиток світова економічна криза, у зв'язку з чим, за твердженням російського професора Я. Засурського, «всі ЗМІ – газети, журнали, радіо, телебачення – виходять у двох форматах, традиційному (паперовому, звуковому, аудіовізуальному) та у вигляді цифрових сторінок в Інтернеті» [7]. Крім того, розвиваються нові форми зберігання, збирання, розповсюдження і аналізу інформації, такі як мультимедійні сайти і портали, які перебирають частину функцій, притаманних традиційним ЗМІ. За такої кількості джерел інформування, на сучасному етапі інтернет-ЗМІ давно вже розглядаються як середовище аналогічне телебаченню, радіо та пресі, а окремі інтернет-медіа мають високі рейтинги довіри й популярності.

Інтернет-ЗМІ сьогодні є дійсно важливим та впливовим інформаційним джерелом. Статистика стверджує, що довіра інтернет-аудиторії до даних, отриманих з Інтернету, є вищою, ніж довіра до інших джерел. Відбуваються дослідження впливовості інтернет-публікацій на громадську думку. Тому питання висвітлення діяльності наукової бібліотеки в

повідомленнях Інтернет-ЗМІ є актуальним. А також обґрунтованим, адже інтернет-публікації є інструментом впливу, який може сформувавши як правильне, так і хибне враження. Вивчення особливостей висвітлення соціокультурної діяльності Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника на основі публікацій в інтернет-ЗМІ допоможе визначити їх особливості як засобу формування іміджу установи.

На даний момент вчені ще не повністю окреслили підходи до класифікації інтернет-медіа, як і не дійшли до чіткого розуміння цього поняття. Щодо питання дефініції «інтернет-ЗМІ», то звернення до словникової чи законодавчої бази нічого не вирішує. Натомість, найбільш популярним формулюванням у Глобальній мережі зустрічаємо: «регулярно оновлюваний інформаційний [сайт](#), який покликаний виконувати функцію ЗМІ онлайн, користується певною популярністю і має постійну аудиторію». Тим не менше, І. Артамонова, серед безлічі існуючих визначень нового виду ЗМІ, найточнішими вважає терміни «інтернет-ЗМІ» та «мережеві ЗМІ» [1]. Щодо класифікації, то московська дослідниця М. Лукіна наводить поділ мережевих медіа на: електронні версії традиційних ЗМІ; модифіковані онлайн версії традиційних ЗМІ; медіа-проекти без оф-лайн прототипів, які створені в мережі [10]. Тим часом український дослідник Г. Кашуба в сучасному українському медійному просторі виділяє такі групи: інтернет-версії друкованих чи електронних ЗМІ, сайти інформаційних агенцій та власне інтернет-видання [8].

Впродовж 2014 року про Львівську національну наукову бібліотеку України імені В. Стефаника в інтернет-ЗМІ було вміщено сімнадцять публікацій. Ще п'ять вийшло за авторства працівників бібліотеки.

Зацікавлення до нашої установи виявили як традиційні ЗМІ, що мають онлайн-версії, так і власне інтернет-видання, а також різного роду інформаційні сайти: новинні, суспільно-політичні, культурно-мистецькі. Також простежується закономірність – загальноукраїнські чи західно-регіональні інтернет-ЗМІ найбільше проявляли інтерес до тих сфер діяльності Бібліотеки, які мають національне значення, коли до них причетні відомі громадські діячі, науково-культурні товариства, іноземні гості, натомість, до подій регіонального значення увагу виявляли, звичайно ж, місцеві та регіональні видання.

Минулого року у Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника відбулося кілька заходів, які увійшли в поле зору національних та західних інтернет-ЗМІ – участь бібліотеки у підготованні неординарних видань, повернення і передача втрачених друків, неоціненні подарунки фонду бібліотеки. Цими подіями зацікавилися такі як: всеукраїнські суспільно-політичні газети «День» і «Високий замок», всеукраїнське громадсько-політичне видання «Демократична Україна», інформаційні ресурси – «Український простір», «Рідна країна», «Мій дім Україна». До подій місцевого масштабу увагу виявили місцеві інтернет-ЗМІ: «Дивись.info», «Варіанти», інформаційний портал «ZAXID.NET».

Інші заходи, які традиційно відбуваються у бібліотеці, такі як персональні, тематичні виставки, науково-практичні конференції, круглі столи і майстер-класи, практично не викликали яскравого зацікавлення медіа. Тому в інтернет-ЗМІ про них майже не повідомлялося, за виключенням кількох виставок.

Саме планування і впровадження соціокультурної діяльності бібліотечної установи стає об'єктом висвітлення в публікаціях інтернет-ЗМІ, по перше, через свою соціальну значущість, по-друге, через спроби бібліотеки привернути увагу суспільства до свого функціонування, популяризувати власну діяльність, фонди, конкурувати за читача, врешті-решт.

Під соціокультурною діяльністю Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника розуміється уся цілеспрямована діяльність установи, що містить культурно-ціннісні характеристики. Це поєднання різних видів функціональної діяльності

бібліотеки, що спрямована на формування ціннісних орієнтацій особистості, розвиток читацької культури, дослідження фонду, створення привабливого іміджу книгозбірні.

До форм впровадження соціокультурної діяльності Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника відносять: участь книгозбірні в суспільно-значущих заходах; міжнародну діяльність; виставкову роботу; проведення науково-практичних заходів та екскурсій. Також установа перебуває у пошуку і розробці нових методів соціокультурної роботи, розширює напрацьовані раніше напрями.

Суспільно-значущі події, до яких причетна діяльність Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, викликає неабиякий інтерес представників ЗМІ, вони часто відгукуються на таку інформацію. Наприклад, співробітників бібліотеки запрошують до науково-пошукової і науково-консультаційної роботи у підготуванні до друку видань, які мають непересічне значення для країни. Зазвичай, про участь і внесок книгозбірні з'ясовується, коли вищезгадані презентуються або з'являються у друці. Такими у 2014 році стали: «Атлас українських історичних міст» і факсимільне перевидання «Апостола» та «Букваря».

Про роботу над «Атласом українських історичних міст» за участю нашої книгозбірні повідомлялося в інтернет-ЗМІ на момент його презентації. Такий факт знайшов відображення у двох статтях. В електронному варіанті газети «День» і на сайті громадянської журналістики «Український простір».

Не менш помітною стала участь Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника у перевиданні «Апостола» та «Букваря» Івана Федоровича. Стаття з анонсом презентації книги на Форумі видавців побачила світ на популярному львівському сайті «Львівський портал». Також інформація про вихід передруку вийшла в ефір телевізійного випуску новин телерадіокомпанії «Люкс», яку одночасно розмістили в електронній версії – на сайті ZAXID.NET. Зацікавив факт виходу цієї книги і загальнонаціональні інтернет-ЗМІ. Всеукраїнський громадсько-політичний тижневик «Демократична Україна» оприлюднив статтю «Факсимільне видання першодруків Федорова», а світоглядний портал «Рідна країна» опублікував електронний передрук новини з сайту ZAXID.NET.

Зазначення в матеріалах публікацій інтернет-ЗМІ про участь Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника у підготуванні таких непересічних для держави друків дозволяє, за посередництва ЗМІ, утвердити імідж книгозбірні не лише як фондозберігача унікальних документів, але й установи, яка зацікавлена у популяризації власного фонду, розкриття його неоціненних скарбів для українського та світового товариства. Крім того, схожі статті утверджують науковий статус Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, працівники якої є компетентними фахівцями, завжди готовими до співпраці.

Значну увагу громадськості і преси привертають неординарні події, пов'язані з бібліотекою. Наприклад, наша книгозбірня отримала особливий дарунок від знаного громадського діяча Степана Давимуки – 9012 екслібрисів з власної колекції. Інформацію про це розмістили львівські інтернет-ЗМІ «Варіанти» і ZAXID.NET, а портал «Дивись-інфо» виклав анонс повідомлення «У Львові відбудеться благодійна акція у ЛННБ України ім. В. Стефаника». Натомість, газета «Високий замок» у своїй інтернет-версії опублікувала ціле інтерв'ю зі Степаном Давимукою під назвою: «Колекції мої, колекції, що ж буде з вами, як мене не стане?».

Суспільно-значущі події, до яких має відношення Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, і які привертають увагу преси й громадськості, дозволяють за допомогою публікацій в інтернет-ЗМІ заявити інституції про свою важливу культурну, інформаційну, соціальну, освітню та інші ролі у розвитку суспільства, а також

утвердити імідж бібліотеки як потужної бібліотечно-інформаційної та науково-дослідної установи.

Крім причетності до суспільно-значущих подій, ще одним видом соціокультурної діяльності Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника є втілення проектів, організованих спільно з іншими інституціями, в тому числі за участю іноземних гостей. Запрошення представників ЗМІ на такі заходи, сприяє розкриттю цього виду діяльності.

У 2014 році прикладом такої співпраці можна назвати урочисту церемонію передачі до фонду книгозбірні видання «Святі промови, виголошені за різних нагод» (Страсбург, 1771). Книгу свого часу було вивезено за кордон і лише минулого року її повернули у фонд Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. Цьому неабияк посприяло Федеральне міністерство закордонних справ ФРН. В урочистості з передачі книги взяли участь також представники Міністерства культури України, начальник управління контролю за переміщенням культурних цінностей та охорони культурної спадщини, почесний консул ФРН у Львові. В результаті, історичну довідку про «подорож» видання та про перебіг церемонії її повернення висвітлили на інтернет-порталі «Новини Львова».

Схожу увагу інтернет-ЗМІ привернуло відкриття полицки чеської літератури. Захід відвідали гості від Генерального консульства Республіки Чехія у Львові та Чеського центру в м. Києві, представники ЗМІ. Згодом про відкриття полицки повідомлялося у публікаціях двох інтернет-видань: на сайті Дивись.info та на інформаційному порталі «Мій дім Україна».

Інформація, що була висвітлена в згаданих інтернет-публікаціях, наголошує читачам про те, що Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника активно співпрацює з іноземними партнерами, шукає шляхів розширення читацької аудиторії, налагоджує нові міжнародні контакти, а це позитивно впливає на суспільну думку.

Міжнародна співпраця є традиційною формою соціокультурної діяльності нашої бібліотеки, яка реалізується завдяки співробітництву із зарубіжними книгозбірнями, музеями, іншими науковими і культурно-освітніми закладами. Основним міжнародним партнером Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника вже давно є Національний Заклад імені Оссолінських у Вроцлаві. Щорічно в рамках співпраці інституція бере участь та допомагає у проведенні спеціальних тематичних заходів – Оссолінських зустрічей, на яких обговорюються актуальні проблеми українсько-польських взаємин. Теми зустрічей, які відбулися впродовж 2014 року, висвітлювалися у польському інтернет-виданні «Kurier Galicyjski», покликаною популяризувати події, що відбуваються в Галичині. З українськими інтернет-ЗМІ співпрацю щодо цього аспекту не налагоджено.

Проведення виставкової роботи у Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника також є видом соціокультурної діяльності. Книжково-документальні, мистецько-документальні чи фотодокументальні експозиції до ювілеїв видатних осіб – вчених, літераторів, митців, є важливою формою розкриття історичних матеріалів книгозбірні, етапів дослідження творчого шляху особистостей. Анонси про деякі виставкові заходи, які відбувалися в стінах бібліотеки у 2014 році, були висвітлені у спеціалізованих інтернет-ресурсах. Експозиція «Меценати в українській культурі», організована з нагоди проголошення 2014 року у Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника роком Омеляна і Тетяни Антоновичів, анонсувалася на сайтах культурно-мистецьких подій – «От-от.ua» і «Afishalviv».

Крім висвітлення соціокультурної діяльності, в мережевих ЗМІ з'являються публікації самих працівників бібліотеки, а також повідомлення про особисті здобутки наших співробітників. Ця інформація теж позитивно впливає на імідж книгозбірні. У 2014 році в рамках 22 Форуму видавців у Львові відбулася презентація видання нашої працівниці

Маріанни Мовної. Про результат її дослідної праці – книгознавче дослідження путівників Львовом – розповідалося у двох повідомленнях інформаційного ресурсу «РІЧ».

Вихід публікацій в інтернет-ЗМІ за авторства самих співробітників Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника мають не менш важливе значення. Статті, присвячені огляду суспільно-політичних подій, рецензіям книжкових видань тощо є вагомим елементом у формуванні іміджу інституції, засобом віддзеркалення її сприйняття у суспільстві. Висловлюючи власну думку, співробітник спроможний уособлювати установу. Як взірць позитивного такого перенесення сприйняття можна назвати три злободенних матеріали: «Минає 80 років від розстрілу «Українського відродження»: відкритий лист до керманів нашої держави», «Порожні очі» і «Крим після 1783 року», які опублікувала почесний директор бібліотеки Лариса Іванівна Крушельницька. У зв'язку зі суспільно-політичною ситуацією, що розгорнулася в Україні у 2014, автор виклала в інтернет-версіях загальнонаціональних видань «День» і «Тиждень» як власні спогади і міркування, так і бачення загальнолюдських цінностей, і тим самим висловила погляд всієї установи на події, що сталися у загальнолюдському та соціально-політичному вимірах.

Як бачимо, соціокультурна діяльність Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника є багатоплановою, включає різні види діяльності. Деякі форми роботи книгозбірні, такі як проведення екскурсій, експозицій, презентацій перекликаються з подібними інших соціальних інституцій (музеїв, науково-дослідних установ, галерей). Але і наукова бібліотека володіє компетенцією адаптувати й популяризувати досягнення культури і науки людської цивілізації.

Крім того, власне планування і впровадження соціокультурної діяльності бібліотеки позитивно впливає на її сприйняття соціумом, в часі, коли наукові книгозбірні поступово втрачають масового читача і не можуть перетворюватись на клуби з проведення дозвілля. Отже, розвиваючись і трансформуючись, відповідно до сучасних вимог, наукова бібліотечна установа все ж повинна спрямовувати свою діяльність і на створення спеціально організованих проектів, які покликані нести цінності, спонукати громадськість, інтригувати ЗМІ. [2, 11].

У дослідженні ми також з'ясували, що публікації про Львівську національну наукову бібліотеку України імені В. Стефаника в інтернет-ЗМІ з'являються двома шляхами – за рахунок активного зацікавлення самих ЗМІ її соціокультурною діяльністю, або на підставі тієї інформації, яку надає їм інституція. Також в мережевих ЗМІ можуть розміщуватися власні статті працівників бібліотеки, і публікації про особисті здобутки її співробітників. Останні, як і попередні, в інтернет-середовищі щільно пов'язуються зі сприйняттям установи.

Відомо, що вся інформація про діяльність Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, яка виходить в інформаційний простір, набуває статусу інформаційного ресурсу, відтак стає інструментом формування іміджу установи. Відповідно, публікації в інтернет-ЗМІ є частиною інформаційного ресурсу Бібліотеки, і, зокрема, засобом формування цього іміджу.

Слід також зазначити, що на появу публікацій першої групи інституція може мати опосередкований вплив, передбачати появу недостовірної інформації, намагатись уникнути підміни фактів, то на продукування другої – не надто. Про це варто пам'ятати.

Підсумовуючи, зазначимо, що як до планування і впровадження соціокультурної діяльності Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, так і до формування її інформаційного ресурсу, доцільно використовувати науково-обґрунтований підхід. Бо від якості планування і проведення соціокультурних проектів залежить їх висвітлення у ЗМІ, що в подальшому впливає на формування громадської думки та на імідж книгозбірні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артамонова І. М. Тенденції становлення та перспективи розвитку інтернет-журналістики в Україні : [монографія] / І. М. Артамонова. — Донецьк : Лебідь, 2009. — 146 с.
2. Баюш О. О. Соціокультурні інновації в діяльності наукової бібліотеки (на прикладі ОННБ ім. Горького) / О. О. Баюш // Вісник Харківської державної академії культури. — Харків, 2012. — Вип. 38. — С. 195-204.
3. Бебик В. М. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика : [навч. посіб.] / В. М. Бебик, С. О. Шергін, Л. О. Дегтерьова. — К. : Університет «Україна», 2006, — 208 с.
4. Гранчак Т. Сучасні підходи до вивчення бібліотеки як соціального інституту / Тетяна Гранчак // Бібліотечний вісник. — 2012. — № 5. — С. 20-26.
5. Гусева Л. Н. Концепции деятельности библиотек / Л. Н. Гусева // Научные и технические библиотеки. — 1997. — №10. — С. 3-15.
6. Захарова Н. Культурно-просвітницька функція національної бібліотеки в умовах державотворення (з досвіду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) / Наталія Захарова // Бібліотечний вісник. — 2010. — №4. — С. 49-54.
7. К мобильному обществу: утопии и реальность / [под. ред. Я. Н. Засурского]. — М. : Изд-во Моск. ун-та, 2009. — 304 с. (21 век: Информация и общество).
8. Кашуба Г. Українські Інтернет-видання: комунікативно-лінгвістичні та правові аспекти / Г. Кашуба // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Журналістика. — Львів, 2004. — Вип. 25 — С. 474-480.
9. Ковальчук А. С. Социально-культурная деятельность: учебное пособие / А. С. Ковальчук. — Орел : Орловский государственный институт искусств и культуры, 2000. — 172 с.
10. Лукина М. М. СМИ в домене Ру: хроника, цифры и типы / М. М. Лукина // Вестн. Моск. ун-та. Сер. Журналистика. — Москва, 2001. — №6. — С. 63-73.
11. Матвійчук О. Є. Бібліотека як соціокультурний інститут: освітньо-виховна місія [Електронний ресурс] / О. Є. Матвійчук — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnau_f_2010_2_34.pdf. — Дата перегляду: 10 червня 2015 р.
12. Матюшина А. В. Соціокультурна роль мас-медіа у формуванні громадянського суспільства в Україні: комунікативний дискурс : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій / Матюшина Анастасія Володимирівна. — Київ, 2009. — 16 с.
13. Мотульский Р. С. Библиотека как социальный институт [Електронний ресурс] / Р. С. Мотульский. — Минск, 2002. — Режим доступу: http://old.nlb.by/director/images/stories/docs/CD-ROM/soc_inst/soc_inst.htm. — Дата перегляду: 6 травня 2015 р.
14. Соколов А. В. Феномен социально-культурной деятельности / А. В. Соколов. — Санкт-Петербург: СПбГУП, 2003. — 204 с.
15. Столяров Ю. Н. Сущностные функции библиотеки: актуальность и значимость проблемы // Школьная библиотека. — Москва, 2003. — № 3.